

Антропов Б.О.

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Лантух І.С.

викладач кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ГРОШОВА ЗАСТАВА, ЯК УМОВА РЕЄСТРАЦІЇ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СІЛЬСЬКОГО, СЕЛИЩНОГО, МІСЬКОГО ГОЛОВИ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

В наш час, коли панують демократичні відноси, а також принцип верховенства права, вибори посідають значне місце у функціонуванні держави. Спираючись на Конституцію України, а саме на статтю 5, яка зазначає, що Україна є носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Вибори в Україні є основною формою народного волевиявлення, способом безпосереднього здійснення влади українським народом, на це вказує і Виборчий Кодекс України, а отже вибори посідають значне місце у державі, оскільки це один із способів здійснення влади народом [1].

Тема нашого дослідження присвячена грошовій заставі, як умові реєстрації кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови.

Поняття грошова застава та порядок внесення, повернення та перерахування грошової застави на місцевих виборах з'явилась 21 серпня 2020 року в минулому такої умови на місцевих виборах не було, що надає більшої актуальності обраній темі.

Ця умова має свою проблематику, оскільки згідно чинного законодавства вік громадянина України який має право на голос та висуває свою кандидатуру – є 18 років. Проаналізувавши відповідні пункти Постанови КМУ від 21 серпня 2020 року № 193 «Про порядок внесення, повернення та перерахування грошової застави на місцевих виборах», Центральна виборча комісія не пізніш як на п'ятий день після початку виборчого процесу на підставі відомостей Державного реєстру виборців станом на день початку виборчого процесу відповідних місцевих виборів за правилами, встановленими частинами першою, другою статті 225 Виборчого Кодексу, визначає розмір грошової застави для кожного єдиного сільського, селищного, районного в місті, міського, районного, обласного виборчого округу та єдиного

республіканського багатомандатного виборчого округу. Спираючись на це, деякі грошові застави мають значний матеріальний тягар. Цей тягар залежить від кількості територіальної громади з кількістю виборців. Дослідивши соціологічні опитування з даної тематики, можна стверджувати, що громадянин України, який висуває свою кандидатуру у віці 18-25 років не зможе сплатити такі кошти, тим самим, не зможе реалізувати своє право бути кандидатом на відповідних виборах. Варто відмітити, що застава вноситься у розмірі від двадцяти відсотків мінімальної заробітної плати у місячному розмірі, встановленому на день початку виборчого процесу до чотирьох мінімальних заробітних плат у місячному розмірі, встановленому на день початку виборчого процесу, на кожні 90 тисяч виборців відповідного єдиного територіального виборчого округу для кожного виду виборів окремо. Щоб було конкретніше є встановлені статистичні данні що 4 розміри мінімальної заробітної плати (встановленої на день початку виборчого процесу) на кожні 10 тис. виборців [2] (розмір однієї мінімальної заробітної плати – 4 723 тис. грн). Враховуючи кількість мешканців, наприклад в місті Бердянськ необхідно перерахувати майже 172 тис грн (кількість виборців – 91 тис). Отже, стосовно таких сум, на наш погляд вони є не підйомними для кандидатів віком 18-25 років.

У світі практикується різний підхід застосування грошової застави. Наприклад, деякі країни повністю відмовляються від цього механізму. Так, у Японії та Польщі грошова застава на місцевих виборах не вноситься. Деякі країни встановлюють обов'язкове внесення грошової застави: Ірландія (на виборах до органів місцевої влади), Австралія (на виборах до місцевих рад), Нова Зеландія (вибори до органів місцевої влади). Деякі замість грошової застави встановлюють як обов'язкову умову для висування кандидата/партії - збір підписів виборців на підтримку кандидатів (Грузія, Польща). Також зустрічається поєднання грошової застави та збору підписів виборців (Нідерланди, Болгарія) [3].

Загалом, інститут грошової застави є розповсюдженим явищем і використовується більш як у 80 країнах світу на різних видах виборів. Але обираючи цей “запобіжник” варто пам'ятати, що сума грошової застави не повинна створювати необґрунтований бар'єр для кандидатів. Дійсно, можна розраховувати на позитивну дію грошової застави, як фільтра кількості та якості кандидатів на виборах. Однак лише за умови, якщо законодавець зможе забезпечити розумний баланс суми цього запобіжника таким чином, щоб ті, хто не мають сильної фінансової підтримки могли скористатись одним з основних виборчих прав, а саме правом бути кандидатом на виборах.

Література

1. Конституція: Закон України від 28.06.1996. №254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення: 16.09.2020).
2. Виборчий кодекс: Закон України від 19.12.2019. №396-ІХ. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20> (дата звернення: 16.09.2020).
3. Кравченко В.В. Конституційне право України: навчальний посібник. Атіка, 2004. 512 с. (дата звернення 15.09.2020).